

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — En europæisk strategi til øget vækst og beskæftigelse inden for kyst- og havturisme

COM(2014) 86 final

(2014/C 451/10)

Ordfører: **Paulo Barros VALE**

Kommissionen besluttede den 7. marts 2014 under henvisning til artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde at anmode om Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om:

»Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — En europæisk strategi til øget vækst og beskæftigelse inden for kyst- og havturisme«

COM(2014) 86 final.

Det forberedende arbejde henvistes til Den Faglige Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som vedtog sin udtalelse den 23. juni 2014.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 500. plenarforsamling den 9.—10. juli 2014, mødet den 9. juli, følgende udtalelse med 189 stemmer for og 6 hverken for eller imod:

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1 EØSU hilser ovenstående meddelelse velkommen, hvilket også var tilfældet for de tidligere meddelelser fra 2010 og 2012, og mener, at der er tale om vigtige initiativer, der kan bidrage til at udvikle kyst- og havturismen.

1.2 EØSU støtter med fuldt kendskab til begrænsningerne i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde de tiltag, der præsenteres i Kommissionens meddelelse, men det vil dog fremsætte nogle anbefalinger og advarsler, som kan bidrage til intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst inden for kyst- og havturismen, som der plæderes for i Europa 2020-strategien.

1.3 Europa skal udnytte naturressourcerne, promovere sine topattraktioner, hvor naturen og den fysiske planlægning i kyst- og havområderne harmonerer med hinanden. Da kystområderne har særlig strategisk betydning i miljømæssig, økonomisk og social henseende, skal deres problemer løses inden for rammerne af en integreret bæredygtig udviklingspolitik, hvor fysisk planlægning og balancen mellem udnyttelsen af vedvarende energi og de øvrige kystaktiviteter samt efterlevelsen af de byplanlægningsmæssige regler antager særlig betydning. Klimaændringerne, som vi allerede har mærket og som vil påvirke eller tilmed ødelægge kystområderne og få kysterne til at trække sig tilbage, må ikke undervurderes, da dette indebærer dybtgående og længerevarende tilpasninger.

1.4 Som det allerede har slået til lyd for tidligere, gentager EØSU nu med eftertryk tanken om at oprette et europæisk turismeagentur, hvor alle interesserede parter som brancheforbund, turismeregioner, turismeinstitutioner og fagforeninger i sektoren deltager. Oprettelsen af en sådan organisation kan blive drivkraften til at promovere Europa i verden.

1.5 Tiden er måske nu inde til at udtænke en ægte fælles turismepolitik, som selv ved opretholdelse af det nationale frihedsrum anskuer sektoren globalt og som skaber synergi og samordning mellem hver enkelt medlemsstats politikker. Hvert år opstår der spredte ideer, som ikke bliver til noget på grund af manglende samarbejde og manglende opstilling af en fælles turismestrategi, som er i stand til at promovere og *brande* Europas klassiske og ikke-klassiske turistdestinationer, den historiske kulturarv og gastronomien og samtidig er i stand til at håndtere eventuel negativ reklame, som undertiden opstår.

1.6 Væksten i masseturismen, som er hjulpet godt på vej af fremkomsten af lavprisflyselskaber, skal udnyttes ved at skabe eller fremme transportnet fra områder, der betjenes af lufthavne, til andre mere fjerntliggende områder. Det skaber territorial kontinuitet, når disse ruter går til fjerntliggende turistområder, som gøres attraktive for turisterne, og som gør det muligt på én og samme rejse at kombinere by- og kystdestinationer. Det anses for væsentligt, at der på ét og samme sted forefindes information om eksisterende transportforbindelser, så der ansøres til mobilitet. EØSU minder atter om, at det haster med at revidere visumbestemmelserne, hvilket letter de ikke-europæiske turisternes mobilitet, især turister fra Kina og andre vækstlande.

1.7 Der bør især gives opmærksomhed til fjerntliggende områder, især i Nordeuropa, hvor miljøet er fremragende, ved at lette transporten, stille udstyr til rådighed samt kommunikation og wi-fi, der tiltrækker turister og bidrager til at fastholde befolkningerne i disse regioner.

1.8 Det haster med en egentlig forvaltning af turisthavne, fordi manglende information om eksistensen af lystbådehavne og om forbindelsen mellem havnene vanskeliggør adgangen for lystyachter og krydstogtskibe. Den utilstrækkelige forvaltning af havne hæmmer udviklingen af turismen og bevægeligheden for mennesker og varer, så Kommissionens bør anskue dette problem som et led i politikkerne til gennemførelse af det indre marked og fri bevægelighed, og den bør sætte ind på at fjerne de nuværende mangler.

1.9 Den eksponentielle stigning i krydstogtturismen har skabt en ny virkelighed, hvis virkninger endnu ikke er behørigt undersøgt. Skønt stigningen i turiststrømmene til bestemte havne er vigtig for udviklingen af kystområderne, er det vigtigt at minimere de negative følger, som sådanne spidsbelastninger kan skabe for de besøgte områder. Det er vigtigt at være godt forberedt for at imødegå risikoen for vand- og luftforurening fra de store krydstogtskibes brændstoffer og miljørisiciene som følge af tusindvis af besøgende på turistdestinationerne. Der bør ligeledes sættes ind på at koordinere informationerne om disse skibes anløbshavne med den lokale turisme for at undgå tilstrømningen af krydstogtturister på samme tid som andre turister, som har mulighed for at lægge deres besøg på andre tider af dagen.

1.10 Forslaget om at undersøge uddannelsesbehovet og oprette et afsnit til »blå arbejdspladser« på Euresportalen er vigtigt, men det er også vigtigt, at Kommissionen laver kraftig PR for sagen og gør medlemsstaterne opmærksomme på behovet for at integrere undersøgelsesresultaterne i deres nationale uddannelsespolitikker. De uddannelsesaktioner, der skal støttes, og som ikke kun skal rettes mod ansatte i virksomheder og institutioner på turismeområdet, men også mod arbejdsgivere i sektoren, skal som supplement til emner, der bidrager til at forbedre kvaliteten i turisttjenesterne, indbefatte tiltag, der promoverer Europa som turistdestination. Det bør understreges, at bevidstgørelsen om turismens, den europæiske kulturarvs og miljøets betydning bør starte i den obligatoriske skoleundervisning, så børn og unge meget tidligt undervises heri.

1.11 Derudover bør Europa, hvad krydstogtturismen angår, holde øje med krydstogtvirksomhedernes ansættelsespolitikker. Ungdomsbeskæftigelsen i Europa kan og bør beskyttes i en sektor i vækst med stort beskæftigelsespotentiale.

1.12 EØSU gentager, at det er vigtigt med nogle bestemmelser, der kan tage turismesektorens udfordringer op, herunder især kyst- og havturismen, dvs.:

- fremme af en europæisk platform, der formidler integreret information om vej-, tog-, sø- og luftfartsforbindelser — de mange turisternes mobilitetsproblemer hæmmer udviklingen i fjerntliggende regioner med højt turismepotentiale, især i Nordeuropa, på grund af manglende information om transportmuligheder, transportkoordinationsvanskeligheder eller tilmed mangel på transport
- fremme af naturturismen, bæredygtig turisme, social turisme, hav-, kultur- og sportsturisme, forretningsrejser, wellness- eller terapiturisme, historisk, kulturel religiøs eller gastronomisk turisme
- incitamenter til seniorturisme og handicapturisme for personer med begrænset førlighed og med særlige behov
- anerkendelse af Europas kulturarv og de enestående kulturværdier, som adskiller os fra andre dele af verden, beskyttelse af kulturarven og fremme af kulturarven som topturistattraktion
- satsning på fremme af den sikkerhed, som Europa kan tilbyde sine besøgende, når de rejser og under deres ophold, vandkvalitet, levnedsmiddelsikkerhed, medicinsk, farmaceutisk og hospitalsbehandling, personlig sikkerhed og respekt for borgerne og deres grundlæggende rettigheder.

1.13 EØSU plæderer for, at der gennemføres en undersøgelse af præferencerne hos de turister, der besøger eller ønsker at besøge Europa, for at finde ud af, hvad de kunne lide, og hvad de ikke kunne lide, hvorfor de vendte tilbage eller hvorfor de ikke gjorde det, og hvorfor de måtte foretrække ikke-europæiske destinationer. Undersøgelsen, som skal formidles til forskellige turistoperatører, havne og lystbådehavne, turistforeninger og -myndigheder, europæiske regeringer og myndigheder, vil give kendskab til turisternes karakteristiske adfærd med det formål at understøtte beslutningstagningen og opstille fælles strategier for udvikling af sektoren.

1.14 EØSU beder ligeledes om, at der inden for rammerne af debatten om turismen og de aktioner, der skal udvikles, skabes forbindelse mellem hav- og kystturismen og flodturismen, hvorved man kan udnytte de muligheder, som floder og flodmundinger frembyder, som supplement til aktiviteter i kystområderne. Ved at trække på de muligheder, der ligger i flodområderne, kan man *booste* nye produkter som f.eks. krydstogter, hvor temaet er gastronomi, landboturisme og økoturisme, mens flodmundingerne, som er områder med stor landskabs- og undervisningsværdi, giver mulighed for at observere fugle og den biodiversitet, der er typisk for disse steder.

2. Indledning

2.1 Den foreliggende meddelelse, som er en opfølgning på meddelelsen fra 2010⁽¹⁾, hvor der blev bebudet en strategi for bæredygtig kyst- og havturisme, og meddelelsen fra 2012 om »Blå vækst — mulighederne for bæredygtig vækst i den maritime økonomi«⁽²⁾, behandler et af de fem områder, der fokuseres på i den blå økonomi, dvs. kyst- og havturismesektoren.

2.2 Kyst- og havturismesektoren er allerede udpeget som en vigtig værdikæde, der kan generere vækst og beskæftigelse på bæredygtig vis. Kyst- og havturismen udgør den største maritime sektor i Europa med 3,2 mio. beskæftigede, hvoriblandt næsten halvdelen er unge. Sektoren genererer 183 mia. euro i bruttoværditilvækst og består mest af mikrovirksomheder og SMV'er, og i denne sektor drives over en tredjedel af alle europæiske virksomheder med tilknytning til turisme.

2.3 Sigtet med meddelelsen er at opstille de udfordringer, sektoren står over for: incitamenter til at skabe bedre resultater og bedre konkurrenceevne, bedre viden, håndtering af svingende efterspørgsel og fragmentering i sektoren; fremme af kompetencer og innovation; styrkelse af bæredygtigheden ved at se på miljøbelastningen, fremme af innovative, bæredygtige tilbud af høj kvalitet og opdagelse af muligheder i geografiske begrænsninger, herunder især økarakter og afsides beliggenhed.

2.4 Meddelelsen behandler ligeledes spørgsmål vedrørende anvendelsen af EU-midler og integrering af EU-politikker, der vedrører kyst- og havturisme.

3. Generelle bemærkninger

3.1 Blå vækst, som indbefatter de traditionelle sektorer og sektorer i udvikling eller vækstsektorer, udgør en kompleks ambitiøs udfordring, som kræver en integreret tilgang. I forbindelse med udviklingen af kystområder skal der tages hensyn til interesserne i de forskellige sektorer, som er aktive der, uden at udelukke miljøspørgsmål og med særlig opmærksomhed på fysisk planlægning, herunder maritim fysisk planlægning, som turistudbuddet afhænger af. Man bør være opmærksom på det tværsektorielle aspekt i forbindelse med denne problematik, især fordi det ikke er muligt at udvikle kyst- eller andre former for turisme, hvis man ikke værner om arealanvendelsen og beskytter miljøet. Betydningen af at anvende vedvarende energi er indlysende og kræver omfattende markedsføring. Der bør dog gives særlig opmærksomhed til anlæggenes placering, således at udviklingen af maritime turistaktiviteter ikke umuliggøres. Man bør undgå at placere atomkraftanlæg i attraktive turistområder.

Ligevægten i kystområderne skal ansues dynamisk, fordi vejret og menneskelige aktiviteter konstant skaber forandringer. Naturressourcerne udgør grundlaget for økonomierne og bør derfor sammen med innovation ansues som grundlaget for intelligent og socialt inklusiv vækst.

3.2 Turismesektorens største problemer har været de samme i mange år og består i behovet for at overvinde udfordringer som sæsonafhængighed, prekært og lavtkvalificeret arbejde (især blandt unge), manglende udbud af nye og innovative produkter, vanskelig adgang til finansiering, især for mikrovirksomhedernes og SMV'ernes vedkommende. Det er således afgørende at oprette en europæisk ramme for udvikling af turismen, en ægte europæisk politik for turismen, som styrer de fælles udviklingsstrategier under hensyntagen til medlemsstaternes frihed til at udvikle deres egne politikker på nationalt plan.

⁽¹⁾ COM(2010) 352 final — EØSU's udtalelse:EUT C 376 af 22.12.2011, s. 44.

⁽²⁾ COM(2012) 494 final — EØSU's udtalelse:EUT C 161 af 6.6.2013, s. 87.

3.3 Indsatsen over for sæsonafhængighed i kyst- og havturismen skal ske ved at udbyde nye produkter, som tiltrækker nye forbrugere, specielt i lavsæsonen. Udviklingen af nye produkter til seniorturismen eller ugunstigt stillede, udnyttelsen af sejlsportsturismens potentiale, hvad enten der er tale om fritidssejls (sejlbåde, motorbåde), sejlsport (jollesejls, windsurfing, kitesurfing, surfing, bodyboarding, roning, kanosejls, vandski, vandscooter/speedbåde, sportsfiskeri, undervandsjagt eller dykning til sunkne skibe) eller sejlture og krydstogter, udvikling af turisme med spabehandlinger eller golf, og naturturisme kan være løsningen med henblik på at øge belægningsgraden i lavsæsonen og derved bidrage til at fastholde befolkningerne i regioner, der er afhængige af turismen. Også udviklingsstøtte, især i fjerntliggende områder, til nye erhverv rettet mod turismen, som bruger produkter hidrørende fra kystområderne, og universel adgang til højhastighedsnet kan bidrage til at sætte ind mod sæsonafhængigheden og udgøre en faktor, der kan tiltrække unge til disse områder.

3.4 Nogle af disse mindre traditionelle aktiviteter knyttet til sejlsport er allerede udviklet i stor stil af de lokale sportsklubber, hvis knowhow der kan trækkes på. Der må sættes på at støtte sejlsportsturisme ved at regulere og skabe ny infrastruktur eller modernisere eksisterende infrastruktur samt generere nye muligheder inden for dette område, som er meget attraktivt for et mere utraditionelt publikum.

Hav- og kystturismen er på forskellige steder forbundet med flodturisme. Denne tætte forbindelse bør ikke glemmes, og det anbefales at opstille fælles udviklingsstrategier. Fritidssejls er i den henseende en aktivitet, der bør sættes skub i, ligesom udviklingen af nye produkter, der kombinerer potentialet i havaktiviteter med flodturismens potentiale.

3.5 Turismen kan ikke ansues isoleret, men som en sektor, der påvirkes af de forskellige politikker vedtaget i EU, især af transport-, beskæftigelses-, uddannelses-, miljø-, innovations-, sikkerheds- og forbrugerpolitikken osv. Løsningen på problemet bør ansues integreret, fordi tiltagene inden for de forskellige politikker direkte påvirker sektorens resultater.

3.6 Kommissionen har ikke kompetence til at intervenere direkte på turismeområdet, men den kan afhjælpe nogle af de identificerede problemer med tiltag, som skal udvikles inden for rammerne af dens kompetencer, med henblik på fremme af det indre marked, navnlig hvad angår fri bevægelighed for personer og varer, og målet om at skabe det indre marked, og den kan tage problemer op, der overskrider turismeområdet og berører andre områder, hvor det ikke bare er muligt, men også ønskeligt at intervenere.

4. Særlige bemærkninger

4.1 Oplysningerne om turismesektoren er spredte, hvilket vanskeliggør undersøgelser og evalueringer, enten på grund af manglende data eller på grund af manglende specifikke indikatorer, som gør oplysningerne sammenlignelige. EØSU bifalder hensigten om at fjerne denne mangel, men henleder opmærksomheden på, at der siden meddelelsen fra 2010, hvor dette problem blev identificeret, kun er sket små fremskridt på området.

4.2 Kommissionens indsats for at fremme den kvalitetsturisme, som Europa tilbyder, kan bidrage til at mindske sæsonafhængigheden og de dertil knyttede sociale og økonomiske problemer. Europa er konfronteret med konkurrencen fra nye destinationer i vækstlandene med tillokkende lave priser, men hvor der ikke tilbydes de samme betingelser hvad angår sikkerhed og kulturrigdom. Indsatsen for at fremme Europa som turistdestination bør baseres på kvalitet, som er det, der gør en forskel, og på det bedste, som Europa har: enestående kulturrigdom, sikkerhed, mangfoldighed af tjenesteydelser, respekt for borgernes rettigheder, adgang for personer med handicap eller særlige behov, rådighed over telekommunikation og wi-fi. Anerkendelsen af den europæiske kulturarvs betydning og beskyttelsen heraf er af strategisk betydning for en bæredygtig og inklusiv udvikling af turismen.

4.3 Også seniorturismen bør gives særlig opmærksomhed. I en verden med demografisk aldring bør der i forbindelse med udformningen af strategien for sektoren sættes særligt fokus på turisme knyttet til sundhed og til kultur- og naturarven. Endelig er det turisterne over 50 år, der giver flest penge ud, og seniorturisterne, der har mere tid til at rejse, og som foretrækker at gøre det i lavsæsonen.

4.4 Krydstogtmarkedet er vokset betragteligt. Alligevel er den reelle indvirkning af havneanløbene på kystaktiviteterne meget begrænset, fordi skibene kun opholder sig kort tid i havnene og fordi der ikke er nogen effektiv formidling af det lokale udbud. Indsatsen til fremme af dialogen mellem krydstogtoperører, havne og aktører inden for kystturisme som foreslået i meddelelsen er relevant og bør ske inden for rammerne af udviklingen på internationalt og interregionalt plan af samarbejde, netværk, klynger og intelligente specialiseringsstrategier, der hindrer opsplittningen af sektoren. Effektiviteten af netværk er en realitet, som turismen ikke kan sidde overhørig. Støtten kan ydes som led i de aktiviteter, der skal udvikles af det allerede foreslåede europæiske turismeagentur, som skal tjene som platform for omfattende drøftelser af sektorens problemer og udgøre en base for netværk og samarbejde.

4.5 Uddannelse af kvalificeret personale er væsentligt for bæredygtig og inklusiv vækst. Turismesektoren står over for særlige vanskeligheder med de ansattes kvalifikationer, især fordi den beskæftiger et stort antal unge med sæsonarbejde eller prekært arbejde med meget få muligheder for karriereudvikling. EØSU bifalder oprettelsen af afsnittet »blå arbejdspladser« på Euresportalen og kortlægningen af uddannelsesbehovene i turismesektoren og beder om, at medlemsstaterne opfordres til at inkludere disse resultater i indsatsen til fremme af uddannelsesstilbud finansieret af Den Europæiske Socialfond og andre private kilder, og at der gives incitamenter til eksisterende skoler om at arbejde sammen i netværk og til projekter knyttet til turismesektoren i Erasmus+. Dette bør også indbefatte uddannelse af sektorens arbejdsgivere, så de får kendskab til og kan indføre god forvaltningspraksis, som ajourfører dem om den gældende lovgivning og i anvendelsen af informationsteknologi, og som gør dem bevidste om miljøet og de specifikke problemer i turismesektoren.

4.6 Hvad angår medlemsstaternes krav til forskellige kompetencer til skibsførere, finder EØSU, at Kommissionen ikke er ambitiøs nok i sine forslag. Selv om det står klart, at Kommissionen har begrænsede beføjelser inden for turisme, gælder dette ikke i forbindelse med spørgsmål vedrørende den frie bevægelighed for personer og oprettelsen af det indre marked, som er områder, som disse emner indgår i.

4.7 Der skal gives incitamenter til at anvende innovative forvaltningssystemer ved hjælp af portalen under initiativet »ICT & Tourism Business«. Det bør bemærkes, at denne portal, som Kommissionen promoverer, ligesom andre turismerelaterede hjemmesider som f.eks. Det virtuelle turismeobservatorium, *Tourism Link Platform* eller *eCalypso Platform*, ikke er oversat til alle sprog, hvilket kan hæmme eller fjerne incitamentet til at bruge dem i visse lande.

4.8 Kyst- og havturismens bæredygtighed skal baseres på fuld respekt for miljøet, og land og hav skal ses som sammenhængende områder. Styrkelsen af bæredygtigheden via de foreslåede aktioner er af stor betydning for udviklingen af nye produkter, som indbefatter den rige europæiske arv og respekt for miljøet. Endnu en gang ses det, at de aktioner, der skal gennemføres på andre områder som miljø, hav og transport, hænger sammen med turismen. Derfor bør Kommissionen i disse initiativer være særligt opmærksom på følgerne for turismesektoren.

4.9 EØSU bifalder, at turismen indbefattes i de specifikke mål for COSME-programmet 2014-2020 og ser dette tiltag som en vigtig anledning til at udvikle sektoren ved at støtte internationale samarbejdsprojekter og ved at vedtage bæredygtige turistudviklingsmodeller, som promoveres af projektet »de fremtrædende europæiske rejsemål«. EØSU støtter også udarbejdelsen af en onlineguide med de vigtigste finansieringsmuligheder i lyset af den tværgående karakter, som initiativer inden for turismen kan antage. Det henleder endnu en gang opmærksomheden på eventuelle sproglige barrierer, som kan udgøre en hindring for brugen og forståelsen af onlineguiden.

Bruxelles, den 9. juli 2014

Henri MALOSSE
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg